

BARCELONA INCLUSIVA 2017, un lloc on hi cap tothom

L'editorial del butlletí informatiu de coop57 (serveis financers, ètics i solidaris), explica amb contundència com vuit anys després de l'esclat de la darrera bombolla financera, la societat ha quedat delmada d'exclusió, amb uns gravíssims índexs de desigualtat, atur i marginació.

Ens parla també de com el sistema expulsa, margina i foragita cada cop més persones i amplis sectors socials, i els deixa sense dret a una vida digna; s'imposa la cultura de la cobdícia, aguditzant els desequilibris socials, desafiant els límits ecològics del planeta i mentre això passa, una bona majoria mira cap a l'altra banda. Mentre Roma crema, toquem la «Lira».

A **Barcelona inclusiva 2017**, no volem tocar la «Lira», en tot cas volem construir una gran orquestra, com la Filharmònica de Viena, tot proposant un espai i un temps on el desig de canvi es transformi en proposta, en pràctica quotidiana.

Més enllà de l'escola, la vida, que es el lema del congrés, vol anar més enllà de les fallides propostes públiques i per descomptat de la voracitat dels plantejaments neoliberals.

Hi ha propostes i experiències construïdes des de fa anys per recuperar estris quotidians i valors pedagògics indispensables per a un futur habitable i en comú. Solidaritat, suport mutu i reciprocitat entre iguals.

Més enllà de l'escola, la vida, vol ser un espai lliure, obert, sense reserves ni condicions, en el qual si es vol, es pot bastir una proposta col·lectiva de transformació, en comú i per a la inclusió.

No vol ser pas un refugi de la dissidència sistèmica, sinó un espai i un temps amb senyes comunes d'identitat: l'autoreflexió crítica i una mirada no neutral sobre la pràctica.

De fet, tot i el que es digui, no existeix la neutralitat amb cap procés intervenció social i/o educativa. **Barcelona Inclusiva 2017** vol poder relacionar el *micro* amb el *macro*. El que es dona a l'escola amb els projectes educatius de ciutat.

Des de l'assessorament i l'orientació és a dir des de l'acompanyament, no podem ni viure d'esquena, ni ignorar que la realitat construïda no és especialment inclusiva, sinó més aviat reproductora i afavoridora de l'exclusió. No podem actuar sense tenir en compte per exemple, que fins el 2050, el nombre de persones majors de 60 anys es triplicarà, passant de 650 milions (11% de la població mundial) a 2.000 milions de persones (22% de la població mundial). Tampoc podem fer-ho sense considerar que més de mil milions de persones viuen a tot el món amb algun tipus de discapacitat; d'elles, aproximadament 200 milions pateixen dificultats considerables en el seu

funcionament, de manera que en un futur la discapacitat i l'edat elevada constituïran un motiu de preocupació encara més gran, ja que la seva prevalença està incrementant-se i això en modificarà, ens agradi o no, el nostre entorn més immediat d'intervenció.

Hem de dirigir la nostra intervenció professional cap a propostes que donin eines a l'altre per al seu empoderament com a ciutadà, com a alumne, com a dona/home, company/companya, mare/pare, alumne, estudiant... i que li permeti, des de la independència i amb capacitat crítica, afrontar les dinàmiques del món d'avui.

Voldríem que **Barcelona Inclusiva 2017** fos l'espai per poder pensar en allò que diu Roger Slee (2012) quan explica el projecte de l'escola extraordinària :

"com la resposta a la cultura institucional, a la cultura dominant, com una proposta que permet posar l'èmfasi en una millor comprensió del mecanismes i processos que originen el fracàs escolar i l'exclusió social.

És l'aposta per un projecte polític, ètic i cultural per aconseguir una escola amb més i millor democràcia i treballar per un món més just. On es planteja l'educació inclusiva no com una formulació d'idees al voltant de l'educació especial , sinó com és una teoria i una tàctica per fer la reforma educativa i social."

Més enllà de l'escola, la vida, recull i fa seu el repte que llança el Dr. Gimeno Sacristan, a "De la diversitat excloent a la diferència inclusiva"(Gimeno Sacristán, 2001), quan planteja que afrontar el problema de la diversitat i de la diferència, suposa afrontar reptes i àmbits molt polivalents (la lluita contra les desigualtats, la crisi dels valors i del coneixement com a universals, les respostes davant la multiculturalitat i la integració de les minories, la pobresa excloent, l'educació davant el racisme o el sexisme, la convivència entre les religions i les llengües, la lluita per l'autonomia dels individus o per la llibertat i diversitat sexual).

Recollim per fer-ne un diàleg, els conceptes de Lopez Melero a "Sobre la tirania de la normalitat"(2003). Volem debatre perquè una cultura de la diversitat, no consisteix en el fet que les cultures minoritàries s'hagin de sotmetre ('integrar') a les condicions que els imposi la cultura hegemònica, sinó justament al contrari: la cultura de la diversitat exigeix que sigui la societat la que canviï els seus comportaments i les seves actituds pel que fa als col·lectius marginats perquè aquests no es vegin sotmesos a la tirania de la normalitat.

Proposem conèixer i dialogar també sobre els reptes que planteja el Dr. Elly Barnes, membre de l'Ordre de l'Imperi Britànic el 2016, per la seva contribució a l'educació, la igualtat i la diversitat, i fundador «d'educar i celebrar» LGTBI.

Obrir-se a noves mirades, com vol fer **el Segon Congrés Internacional d'Orientació Inclusiva** es plantejar-se el per què el sociòleg Christian Laval qüestiona el termes «diversitat i diferenciació», situant-los dins del que anomena consum educatiu, afirmant que poden ser una reproducció de les desigualtats socials

segons noves lògiques que amb prou feines tenen a veure amb l'escola única. (Laval, 2004)

La diversitat que caracteritza la societat, i que afrontarà Barcelona Inclusiva 2017, fa referència al ventall de persones que responen a diversos factors: la llengua, la cultura, la religió, el gènere, la preferència sexual, l'estat socioeconòmic, el marc geogràfic, l'edat, la capacitat física, psíquica, o sensorial, la situació afectiva, etc. Cal ressaltar que en aquesta llista de diferències que denoten la diversitat, es planteja des de la capacitat, no des de la discapacitat, perquè la categoria en la qual totes i tots ens podem incloure és aquella que es refereixi a les nostres diverses capacitats.

Quin model de carrer, plaça, barri o ciutat és necessari per viure des de la dignitat del respecte a la diversitat? Quin model educatiu d'entorn ens permet trencar-la ?

Quan parlem de les diferències, de la diversitat, de la discapacitat, ... fins i tot de l'educació inclusiva, massa vegades ens referim a les persones discapacitades com '*Les altres*'. I ho fem també els que ideològicament volem avançar cap a una societat incloent. I diem coses com que "*nosaltres hem de treballar perquè les persones discapacitades se sentin incloses*" o que "*hem de reflexionar sobre com mirem a les persones discapacitades*", ... Tot això ho hem de fer nosaltres, els *capacitats per a tot?, els normals?* El *nosaltres* o nosaltres diferent de la discapacitat, de l'especialitat o de qualsevol altre terme que inventem, planteja una relació dual que ens situa, als que ho fem servir, davant de la diversitat, fora, aliens a ella.

D'aquesta manera tornem a la vella dicotomia del normal i l'anormal, situant-nos nosaltres, per descomptat, en el bàndol dels normals. No serà millor posicionar-nos en el grup dels éssers humans; dels éssers humans diversos? En la mesura que jo em senti diferent, divers, excepcional, capaç per a unes coses i discapacitat per a d'altres, aniré entenent i capacitant-me per a l'educació inclusiva i per a la societat de la diversitat; ja que l'educació inclusiva està contra "la divisió entre '*nosaltres*' i '*ells*', els estudiants '*normals*' i els '*no normals*' i l'ús de categories eufemístiques".

La professora Angeles Parrilla ,que acompanyarà al Dr. Roger Slee en el diàleg que sobre l'escola inclusiva que dinamitzarà el Dr. J.Ramon Lago de la UVIC, ens planteja quatre fases per arribar a la inclusió des de l'exclusió (Parrilla, 2002).

La primera suposa la no escolarització de les classes socials desfavorides, els grups culturals minoritaris, les dones i les persones amb alguna discapacitat. La segona és la de la segregació. Hi ha escolarització però en escoles separades, diferenciades segons grups, com és el cas de les escoles especials per a les persones amb discapacitat. La tercera, la d'integració, es produeix al voltant dels anys 70 i representa un avanç important, reconeixent el dret a incorporar-se a l'escolaritat ordinària. En aquest procés es van afegint algunes persones dels diferents grups a l'escola ordinària, però sense que aquesta faci canvis substancials.

Suposa inicialment el traspàs d'alumnes des dels centres específics als ordinaris en un procés que ha estat molt durament criticat per haver-se efectuat amb escassos o nuls

canvis en l'escola que acull a aquests alumnes, produint-se el que ha estat titllat de simple integració física, no real.

La quarta, i darrera fase que planteja la Dra. Parrilla, cap a la que volem anar caminant, és la d'inclusió. Té dos elements bàsics: el primer és el reconeixement de l'educació com un dret. Però un dret, no d'un grup de nenes i nens amb unes determinades característiques físiques, cognitives i comportamentals, sinó un dret universal per a totes les nenes i nens; i no un dret a la instrucció o a la socialització, sinó a l'educació i a una educació de qualitat. Un altre element és el reconeixement de la diversitat com un valor, les diferències individuals com a motiu de celebració; i finalment aquesta visió inclusiva ha de dur a la transformació dels centres. Hem de fixar-nos en canviar les escoles, i no centrar-nos en 'rehabilitar' a les nenes i nens.

Les causes fonamentals que han promogut l'aparició de la inclusió són de dos tipus: d'una banda, el reconeixement de l'educació com un dret i, per l'altra, la consideració de la diversitat com un valor educatiu essencial per a la transformació dels centres.

L'educació inclusiva constitueix, llavors, el reconeixement del dret a la igualtat i qualitat educativa per a tothom i es fonamenta en la valoració de la diversitat de les nenes i nens.

Parlar de diversitat a l'escola és parlar de la participació de qualsevol persona, amb independència de les seves característiques socials, culturals, biològiques, intel·lectuals i afectives, a l'escola de la seva comunitat.

És parlar de la necessitat d'estudiar i lluitar contra les barreres a l'aprenentatge a l'escola, i és parlar d'una educació de qualitat per a tots els alumnes (Gordon Porter – Setembre de 2013 comunicat Govern de New Brunswick).

Es tracta, no del que es fa a una nena o nen amb necessitats educatives especials, sinó d'una reestructuració que afecta tota l'escola.

És una concepció diferent d'escola i de societat, per tant afecta també al sistema educatiu en el seu conjunt. La reforma inclusiva suposa revisar el compromís social i l'abast del procés integrador, tractant de construir una escola que respongui no només a les necessitats d'alguns alumnes sinó a les de tots els alumnes.

Barcelona Inclusiva 2017 pretén donar continuïtat a la feina feta l'any 2014 (amb el congrés internacional Barcelona inclusiva) i respondre al mateix temps als canvis i transformacions socials dels darrers anys, a seguir reflexionant i construint propostes en els diferents entorns de vida: la ciutat, el poble, el barri i el carrer, on les persones poden adquirir el seu paper com a subjectes actius i independents per conformar una comunitat humana on tots hi caben i són necessaris. *Més enllà de l'escola, la vida*, vol donar respostes a la complexitat de la nostra societat per potenciar accions inclusives en l'àmbit educatiu, cultural, social, laboral i personal. Convidem a una reflexió col·lectiva que no depengui d'una sola mirada, sinó d'una visió global i integrada. A partir del coneixement de diferents experiències, propostes i projectes exitosos aquest congrés vol constituir-se en una comunitat d'aprenentatge, de debat i reflexió que

Nº 47 (2a.època) setembre 2017

URL: www.ambitsaaf.cat

ISSN: 2339-7454

Copyright ©

ajudi a identificar, des de diferents àmbits, les barreres per a la inclusió i permeti vertebrar iniciatives que contribueixin a la seva superació.

Jaume Francesch i Subirana
President ACPO

Referències bibliogràfiques

Gimeno Sacristán, J.(2002) *Educar y convivir en la cultura global* Madrid: Morata.

Laval, C. (2004) *La escuela no es una empresa*. Barcelona: Paidós.

Lopez Melero, M. (2003) "Sobre la tirania de la normalitat" Sevilla: CEAPA Conferencia sobre diversidad y desarrollo.

Parrilla, A. (2002) Acerca del sentido y origen de la educación inclusiva. *Revista de Educación*, núm. 327.

Slee, R. (2012). *La escuela extraordinaria. Exclusión, escolarización y educación inclusiva*. Madrid: Morata.